بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی و نگرش به کیفیت پیاده روها بر ترجیح پیاده روی به بازارهای خرید

سید علیرضا میرانوری بایگی[۱]، مسعود رضوی[۲]

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی اهمیت مشارکتهای محله ای به بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی و نگرش به کیفیت پیاده رو ها بر ترجیح پیاده روی مراجعان به بازارهای ارزاق شهرداری مشهد در سال ۱۳۹۴ می پردازد. حجم نمونه حدود ۴۰۰ نفر می باشد که به شکل تصادفی انتخاب می شوند. برای شاخص سرمایه اجتماعی از پرسشنامه اونیکس و بولن و برای شاخصهای ترجیح پیاده روی و نگرش به کیفیت پیاده رو از پرسشنامه محقق ساخته استفاده می شود. تحلیل رگرسیون نشان می دهد سرمایه اجتماعی تاثیر مستقیم و معنادار زیادی در ترجیح پیاده روی به بازارهای خرید شهرداری دارد و متغیر نگرش به کیفیت پیاده روها به میزان بسیار کمتری از سرمایه اجتماعی تاثیر گذار است. مهمترین ابعاد تاثیر گذار سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی شامل ارتباطات همسایگی، مشارکت در اجتماع محلی و اعتماد و احساس امنیت می باشد. در نتیجه می توان گفت مشارکتهای محلی ساکنین محله و میزان احساس اعتماد و امنیت بیشترین تاثیر را در ترجیح پیاده روی مراجعین به مراکز خرید دارد. پیشنهادات تحقیق شامل برنامه ریزی برای افزایش مشارکتهای محلی، افزایش سطح امنیت برای مراجعان پیاده، افزایش کیفیت پیاده روها و تقویت و توسعه بازارهای خرید محلی می باشد.

واژگان کلیدی: *سرمایه اجتماعی، مشارکت محلی، نگرش به کیفیت پیاده رو، ترجیح پیاده روی، بازار خرید.*

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۱۰/۱۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۴/۱۲/۱۴

[۱] دانشجوی دکتری جامعه شناسی دانشگاه فردوسی مشهد(نوسینده مسئول)- miranvari@yahoo.com

[۲] مدیر اقتصادی سازمان میادین شهرداری مشهد و کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری- razavi555@yahoo.com

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

مقدمه

جمعیت روزافزون شهرها، حضور گسترده وسایل نقلیه و همچنین سهم روز افزون معابر سواره در ساختار شهر، مشکلات عدیده ای را برای شهرهای امروزی پدیدار ساخته است(احمدی و حبیب، ۱۳۸۷). تنوع بسیار زیاد در راهها و بکارگیری شیوه های برنامه ریزی حمل و نقل متداول در شهر، منجر به کم ارزش و کم اهمیت جلوه دادن سفر و حرکتهای غیر موتوری در سالهای گذشته شده بود(Litman, 2012). در چند دهه اخیر با بروز مسائل اجتماعی، زیست محیطی و ترافیکی در شهرها از یک سو و افزایش نیازهای فرهنگی و فراغتی شهروندان از سوی دیگر احیاء فضاهای پیاده برای گسترش نظام حرکت پیاده در قالب طرح های بهسازی و مناسب سازی محورهای پیاده از وجهی نو مورد توجه نهاد مدیریت شهری قرار گرفته است. به همین دلیل تاکید بر اهمیت و نقش معابر پیاده و چالش ها و طرح های مناسب سازی آنها اهمیت زیادی دارد(علی اکبری و مدبر، ۱۳۹۰). با توجه به اینکه شهرها، اغلب شامل شبکه پیچیده ای از راهها، خیابان ها، پارک ها و پیاده روهها می باشند، ایجاد هرگونه چالش برای افراد پیاده، باعث بروز معضلات زیادی در جهت رسیدن آنها به مقصدشان می شود و امکان حضور آنها در این فضاها کم می شود(Gemzoe& Gehl, 2006). پیاده روی دارای اهمیت اساسی در ادراک هویت فضایی، احساس تعلق به محیط و دریافت کیفیت های محیطی است. این مسیرها که می توان گفت به دنبال نیاز به پیاده روی شهروندان به وجود آمده اند یکی از عناصر اصلی فضاهای شهری محسوب می شوند. آن جایی که امکان مراوده بین انسان ها، تفریح، پیاده روی، گذران اوقات فراغت، بازی، خرید، تجمع و تظاهرات، دیدار، نشستن، نگاه کردن، دسترسی، تردد، تبلیغات، اطلاع رسانی و غیره را برای همگان فراهم می آورد(رسولی و رحیم دخت، ۱۳۸۸). توجه جدی به پیاده ها می تواند با کاهش مصرف سوخت، آلودگی هوا، معضلات ترافیکی و هزینه خانوارها همراه باشد. همچنین سبب افزایش سلامتی جسمی و روحی شهروندان و خلق فضاهای شهری با

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

کیفیتی مناسب خواهد شد(شاهیوندی و قلعه نویی، ۱۳۹۲). این مسئله در حوزه توسعه پایدار شهری قرار می گیرد امروزه موضوع توسعه پایدار شهری، به صورت یک مساله ای مهم در برنامه ریزی های شهری در آمده است. از راهکارهای توسعه پایدار شهر می توان به جنبش پیاده گستری اشاره نمود که نه تنها سیمای کالبدی مراکز شهری را عوض کرده، بلکه تغییرات نوینی را در ارتقای کیفیت زندگی شهری و رفتار اجتماعی مردم به وجود آورده است(قربانی و جام کسری، ۱۳۸۹). جنبش پیاده مداری که با هدف بازیابی و توسعه فضاهای پیاده در سطح شهرها و به رسمیت شناختن و اولویت قائل شدن برای عابرین پیاده بعنوان عناصر درجه اول شهری؛ بعنوان سالم ترین، اقتصادی ترین و پویاترین روش جابجایی و حمل و نقل درون شهری مورد توجه جدی کارشناسان و مدیران امور شهری قرار گرفته است(فیضی و همکاران، ۱۳۹۱).

سرمایه اجتماعی به واسطه ارتباطش با سایر مولفه های بنیادین اجتماعی رابطه زیادی با توسعه پایدار دارد(صالحی امیری و همکاران، ۱۳۹۱). بانک جهانی سرمایه اجتماعی را پدیده ای می داند که حاصل تاثیر نهادهای اجتماعی، روابط انسان و هنجارها بر روی کمیت و کیفیت تعاملات اجتماعی است(الوانی و شیروانی، ۱۳۸۶). سرمایه اجتماعی به شکل هنجارها و شبکه هایی است که امکان مشارکت مردم در اقدامات اجتماعی را به منظور کسب سود متقابل فراهم می کند و با سطح اعتماد اجتماعی و میزان عضویت در انجمن های رسمی و غیر رسمی مورد سنجش قرار می گیرد(تاجبخش و همکاران، ۱۳۸۵). بوردیو معتقد است که هر قدر سرمایه ی اجتماعی فرد بیشتر باشد، در فضای اجتماعی در موقعیت بالاتری قرار میگیرد و این خود، رفتار و سبک زندگی افراد را تحت تاثیر قرار میدهد(عباس زاده و همکاران، ۱۳۹۱). مقوله ی سلامت و توسعه پایدار شهری به شکل وسیعی با مفهوم سرمایه اجتماعی ارتباط پیدا میکند(نوغانی و همکاران، ۱۳۸۷). چون سرمایه اجتماعی مجموعه هنجارهای موجود در سیستم های اجتماعی است که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای جامعه گردیده و باعث پایین آمدن سطح هزینه های تبادلات و ارتباطات می گردد(الوانی و شیروانی، ۱۳۸۴). برای نشان دادن رابطه مثبت بین میزان پیاده روی به عنوان یکی از شاخصهای توسعه پایدار و سرمایه اجتماعی می توان به تئوری پاتنام اشاره کرد. بر اساس این تئوری سرمایه اجتماعی مشتمل بر عناصر و ویژگی های نظام اجتماعی مانند اعتماد اجتماعی، هنجارهای معامله متقابل و شبکه های اجتماعی می باشد که هماهنگی و همکاری را در بین افراد یک جامعه برای دستیابی به سود متقابل تسهیل می نماید و با حد بالای سلامت، احساس خوشبختی و رضایت از زندگی همبستگی مثبتی دارد(غریبی و همکاران، ۱۳۸۹).

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

می توان گفت چون حرکت پیاده از یک سو، ارتباط مستقیمی با استخوان بندی شهر و نوع بافتهای کالبدی دارد و از سوی دیگر، از شرایط محیطی، اجتماعی و مدیریت شهری تاثیر می پذیرد بنابراین، در برنامه ریزی و ساماندهی پیاده لازم است به متغیرهای فرهنگی و اجتماعی نیز توجه گردد و در این زمینه و با توجه به اهداف توسعه پایدار شهری می توان گفت تاثیر سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی شهروندان به مراکز خرید به عنوان یک پیاده روی هدفمند تاثیر زیادی بر افزایش محیطهای پیاده مدار خواهد داشت. در تحقیق حاضر که در بازارهای ارزاق شهرداری انجام شد هدف اصلی بررسی افرادی بود که دارای خودروی شخصی بودند اما ترجیح داده اند پیاده به بازارهای خرید مراجعه کنند. فرضیه اصلی تحقیق این بوده است که سرمایه اجتماعی بر اساس نظریات توسعه پایدار بر این ترجیح تاثیر دارد. برای کنترل این متغیر کیفیت پیاده رو ها را نیز به عنوان یک متغیر تاثیر گذار در نظر گرفتیم. همچنین اثر متغیرهایی مانند ترجیح به دلیل ترافیک یا وضعیت پارک خودرو نیز از تحقیق حذف شد. این تحقیق به منظور اهمیت اولویت دادن به پیاده روی برای مراجعه به مراکز خرید شهرداری که با هدف کاهش نیاز به استفاده از خودرو می باشد انجام می گردد. به این ترتیب سوال اساسی این تحقیق این است که تاثیر سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی شهروندان برای مراجعه به بازارهای خرید چقدر است؟

پیشینه تحقیق

تحقیقات در مورد پیاده محوری درسال ۱۹۷۵انتشار کتاب فضاهای شهری برای پیاده در گسترش و اشاعه مباحث مربوط به بهسازی فضاهای شهری نقش موثری ایفا نمود(Pusharev & Zupon, 1975). همچنین بر اینکه خیابانها باید در کنار عملکرد شهری، عملکردهای فرهنگی، اجتماعی، تفریحی و... را داشته باشند نیز تاکید شد(Appleyard, 1981). گل نیز در آثار خود به بحث در زمینه پیاده راه ها تاکید میکند که به کمک بهبود کیفیت فضاهای همگانی، باید جای خالی این فعالیتها را با فعالیتهای گزینشی و اجتماعی پر کرد تا همچنان زندگی درفضاهای شهر جاری بماند(Gehl, 1987). همچنین سیمپسون از رویکرد پیاده گستری به مثابه راهبردی در توسعه تجاری مراکز شهرهای قدیمی یاد می کند(Simpson, 1988) و هاس کلاو نیزرویکردهای متفاوت جداسازی ترافیک وسایط نقلیه را از پیاده، در بریتانیا و آلمان تجزیه و مقایسه می کند و معتقد است که برای جذب مردم به مراکز شهری، فراهم سازی محیط پیاده رو ایمن، خوشایند و مطلوب ضروری است(HassKlau, 1990).

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

در تحقیقات داخلی تحقیق سلطان حسینی و همکاران(۱۳۹۰) و مظفر و راست بین(۱۳۹۰) کیفیت پیاده رو ها را بررسی می کنند. تحقیق معینی(۱۳۸۶) نتیجه می گیرد که حرکت عابر پیاده در محیطهای تجاری تحت تاثیر شاخصهای فرهنگی و اجتماعی است. تحقیق رضازاده و همکاران(۱۳۹۰) نشان می دهد که عادات پیاده روی به تنهایی نمی توانند بر خوشایندی پیاده روی تاثیر گذار باشند در حالی که عوامل فرهنگی و اجتماعی مانند تردد های اجباری یا خویشاوندی و همچنین کیفیت های محیطی محله و ابعاد اجتماعی آن در این زمینه تاثیر زیادی دارند. تحقیق نخستو و سعیدی رضوانی(۱۳۸۹) تاثیر پیاده روی در کیفیت زندگی شهروندان را نشان می دهد و مفهوم مرکز خرید پیاده را برای ارتباط موثر بین فعالیت خرید و سلامتی و توسعه پایدار پیشنهاد می کند.

در زمینه رابطه سرمایه اجتماعی با توسعه پایدار نیز تحقیقات داخلی شفیعا(۱۳۹۱)، خاکپور و همکاران(۱۳۸۸)، موسوی و همکاران(۱۳۹۱)، نشان می دهد که سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای و شهری تاثیر مستقیم و زیادی دارد. در تحقیقات خارجی نیز تحقیق کیلربی[1](۲۰۰۱) نشان می دهد سرمایه اجتماعی با رشد مشارکتهای همه بخشهای اجتماعی و افزایش شبکه ارتباطات محلی و ملی سبب بهبود شاخصهای توسعه اقتصادی و پایدار در نیوزلند شده است. تحقیق ساندر[2](۲۰۰۲) نقش سرمایه اجتماعی محلی قوی را بر تاثیر آن در شبکه روابط شهری و کاهش اختلافات نژادی و اقتصادی نشان می دهد. در تحقیق بوهیان و اورز[3](۲۰۰۵) بر رابطه بین سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار اشاره می کنند. تحقیقات بویل[4](۲۰۱۰) با بررسی رابطه شاخصهای اقتصادی و اجتماعی به تاثیر سرمایه اجتماعی بر توسعه پایدار می پردازد. تحقیق شانون و همکاران(۲۰۱۳) نیز ضمن بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار رابطه بین پیاده روی به عنوان یکی از شاخصهای توسعه پایدار را با سرمایه اجتماعی بررسی می کنند و نتیجه می گیرند افرادی که سرمایه اجتماعی بیشتری دارند به میزان بیشتری پیاده روی می کنند.

[1] Killerby
[2] Sander
[3] Bhuiyan& Evers
[4] Boyle

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

مبانی نظری

توجه به پیاده محوری در شهر با رشد نظریات توسعه پایدار شهری شکل ویژه ای به خود گرفته است. در چند دهه ی گذشته، جنبش پیاده مداری[1] به عنوان سیاستی نوین برای کاهش اثرات خودروها در مراکز شهری و افزایش زیست پذیری آن در سراسر شهرهای جهان تسری پیدا کرده است(Brambilla & Longo, 1977). به طور کلی می توان گفت هدف پیاده محوری این است که با گسترش پیاده راه سازی فضای خیابان از خودروها و دیگر وسایل نقلیه پس گرفته می شود و به دنبال آن اقدامات مناسبی همچون سنگفرش خیابان، اضافه نمودن مبلمان و جزئیات دیگر انجام شود(Hass- Khao , 1993). از نظر لاک وود و استیلینگز[2](۱۹۹۸) کاهش ازدحام خودرو در مرکز شهر، پایداری فعالیت های تجاری شهر، بهبود تعادل اکولوژیکی، خلق خیابان های بسیار زیبا، کاهش سرعت وسایل نقلیه ی موتوری در خیابان ها و در نهایت افزایش ایمنی افراد پیاده یا دوچرخه ازمهم ترین اهداف اجرای طرح های پیاده میباشند.

پاتنام[3] سرمایه اجتماعی را ویژگی های سازمان اجتماعی از قبیل شبکه ها، هنجارها، و اعتماد اجتماعی می داند که هماهنگی و همکاری برای کسب سود متقابل را تسهیل می کنند(فتحی نیا و حاج محمدیاری، ۱۳۸۵). در مقیاس محله ای و شهری، سرمایه اجتماعی شامل منابعی است که از طریق میزان بالایی از اعتماد، عمل و کنش متقابل، هنجارهای مشترک، تعهدات و التزامات و تعلقات مشترک، شبکه های رسمی و غیر رسمی و کانال های موثر اطلاعاتی پدید می آید. از این سرمایه ممکن است افراد و گروه ها، برای آسان نمودن فعالیت ها به منظور منفعت رساندن به افراد و گروه ها و اجتماع، استفاده کنند(Kay, 2005). در یک نگاه کلی می توان گفت سرمایه اجتماعی عبارت است از ظرفیتی اجتماعی که هماهنگی و همکاری را در گروه و جامعه تسهیل می کند. ساختار سرمایه اجتماعی نیز شامل شبکه ارتباطات اجتماعی، اعتماد و هنجارهای اجتماعی و مشارکت اجتماعی است که سبب افزایش همکاری و هماهنگی در بخشهای مختلف جامعه می شود.

روش تحقیق

[1] Walk ability
[2] Lockwood, and Stillings
[3] Putnam

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

تحقیق حاضر تحقیقی پیمایشی، مقعطی و توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق کلیه مراجعه کنندگان به بازارهای ارزاق شهرداری مشهد در سال ۱۳۹۴ می باشند. هدف تحقیق بررسی تاثیر سرمایه اجتماعی و نگرش به کیفیت پیاده رو ها بر ترجیح پیاده روی مراجعه کنندگان به بازار ارزاق شهرداری می باشد. اثر متغیرهایی مانند ترجیح به دلیل ترافیک، وضعیت پارک خودرو و ... حذف شد. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۴۰۰ نفر از مراجعه کنندگان به بازارهای ارزاق شهرداری مشهد می باشد که به شکل تصادفی انتخاب می شوند. شاخصهای اصلی تحقیق شامل: سرمایه اجتماعی، نگرش به کیفیت پیاده روها و ترجیح پیاده روی برای خرید از بازار ارزاق می باشد.

سنجش شاخص ها

به منظور ارزیابی سرمایه اجتماعی، از مدل اونیکس[1] و بولن[2] (۲۰۰۰) و پرسشنامه ای که در این زمینه استخراج کرده اند استفاده می کنیم. این پرسشنامه شامل ۸ بعد می گردد که عبارتند از: ۱-مشارکت در اجتماع محلی، ۲- فعالیت در متن اجتماع، ۳- احساس اعتماد و امنیت، ۴- ارتباطات همسایگی۵- مراودات و رابطه با دوستان و فامیل، ۶- مدار اکردن با تنوع و تفاوتها، ۷- ارزش زندگی، و ۸- روابط و پیوند کاری. برای شاخص نگرش به کیفیت پیاده رو ها بعد از بررسی پیشینه های تحقیق پرسشنامه ای شامل مطلوبیت و جذابیت، دلپذیری و شاداب بودن فضا برای پیاده روی، میزان دسترسی، ایمنی و مراقبت در برابر خطرات احتمالی، آسایش و راحتی در زمینه وجود مکانهای استراحت و توقف، اختصاص عرض کافی برای عبور عابرین و وجود پناهگاه مناسب در مقابل آفتاب و باران تهیه می گردد. برای سنجش ترجیح پیاده روی به مراکز خرید نیز سوالاتی در زمینه ترجیح مراجعه به بازارهای ارزاق شهرداری و خرید از آن بدون استفاده از وسایل نقلیه(شخصی و عمومی) و به شکل پیاده روی می باشد نمره گذاری کلیه پاسخها در طیف لیکرت و از نمره ۱ تا ۵ می باشد.

یافته های تحقیق

[1] Onyx
[2] Bullen

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

سیمای کلی پاسخگویان بازار ارزاق شهرداری شامل ۶۰ درصد مرد و ۴۰ درصد زن می باشند. بیشترین فراوانی تحصیلات مربوط به دیپلم و کارشناسی با ۳۴ و ۱۶ درصد می باشد. بر اساس سن پاسخگویان بیشترین فراوانی به ترتیب ۳۱ تا ۴۵ سال ۴۰ درصد، ۲۱ تا ۳۰ سال ۲۸ درصد، ۴۶ تا ۵۵ سال ۱۷ درصد، بیشتر از ۵۵ سال ۹ درصد و زیر ۲۰ سال ۶ درصد را شامل می شود.

جدول۱- *توصیف شاخصهای تحقیق*

نام متغیر	میانگین	انحراف معیار	بازه نمرات
ترجیح پیاده روی به مرکز خرید	۲/۸۶	۰/۶۵	۱-۵
سرمایه اجتماعی	۳/۸۴	۰/۹۴	۱-۵
نگرش به کیفیت پیاده رو	۲/۸	۰/۶۳	۱-۵

در جدول ۱ میانگین شاخصهای تحقیق نشان می دهد به طور کلی سرمایه اجتماعی پاسخگویان از نگرش به کیفیت پیاده رو ها و میزان پیاده روی به مرکز خرید بیشتر است. میانگین سرمایه اجتماعی از حد وسط مقیاس $\frac{۵+۱}{۲} = ۳$ بیشتر است و دو متغیر دیگر از حد وسط مقیاس میانگین کمتری دارند.

جدول ۲-*تحلیل رگرسیون ترجیح پیاده روی با متغیرهای تحقیق*

آماره های آزمون رگرسیون ترجیح پیاده روی به بازارهای ارزاق با متغیرهای تحقیق				
متغیرهای معنی دار در تحلیل رگرسیون	**B**	**Beta**	**مقدار t**	**سطح معنی داری متغیرها**
مقدار ثابت	۷ ۱/۷		۵/۹	۰/۰۰
سرمایه اجتماعی	۳ ۰/۶	۰/۴۳۲	۵/۵	۰/۰۰
سن	۳ ۰/۵	۰/۴۲۹	۵/۳	۰/۰۰
نگرش به کیفیت پیاده رو	۲ ۰/۶	۰/۲۶۴	۳/۳	۰/۰۰۱
ضریب پیش بینی میزان تغییرات متغیر میزان پیاده روی به وسیله متغیرهای تحقیق				

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

Sig	F	ضریب تعدیل شده	ضریب پیش بینی	R(ضریب همبستگی)
۰.۰۰	۱ ۳۶/۷	۰/۳۸۸	۰/۴۰۳	۰/۶۳۵

در جدول ۲ تحلیل رگرسیون گام به گام متغیر ترجیح پیاده روی به بازارهای خرید با متغیرهای تحقیق انجام شده است. نتایج جدول نشان می دهد که سرمایه اجتماعی با ضریب بتای ۰.۴۳۲ بیشترین تاثیر را بر متغیر ترجیح پیاده روی به بازار خرید در بین متغیرهای تحقیق دارد و متغیرهای سن و نگرش به کیفیت پیاده رو نیز با ۰.۴۲۹ و ۰.۲۶۴ به ترتیب بر متغیر وابسته تاثیر دارند. همچنین نتایج ضریب پیش بینی نشان دهنده تاثیر ۰.۴ بر متغیر وابسته می باشد یعنی متغیرهای سرمایه اجتماعی، سن و نگرش به کیفیت پیاده رو در حدود ۰.۴ تغییرات پیاده روی به بازارهای خرید شهرداری را پیش بینی می کنند که با در نظر گرفتن سهم سایر عوامل نشان دهنده تاثیر بالای این متغیرها بر متغیر وابسته تحقیق است.

جدول ۳- *تحلیل رگرسیون ترجیح پیاده روی با ابعاد سرمایه اجتماعی*

آماره های آزمون رگرسیون ترجیح پیاده روی به بازارهای ارزاق با ابعاد سرمایه اجتماعی				
متغیرهای معنی دار در تحلیل رگرسیون	**B**	**Beta**	**مقدار t**	**سطح معنی داری متغیرها**
مقدار ثابت	۵ ۲/۳		۱۱/۰۵	۰/۰۰
ارتباطات همسایگی	۲ ۰/۲۱	۰/۴۰۲	۳/۹۷	۰/۰۰
مشارکت در اجتماعی محلی	۲ ۰/۱۷	۰/۳۰۴	۰/۳۱۴	۰/۰۰۲
احساس امنیت و اعتماد	۱ ۰/۳۰	۰/۱۸۹	۲/۰۴	۰/۰۴۳
ضریب پیش بینی میزان تغییرات متغیر سرمایه اجتماعی به وسیله ابعاد سرمایه اجتماعی				
Sig	F	ضریب تعدیل شده	ضریب پیش بینی	R(ضریب همبستگی)
۰.۰۰	۴ ۱۶/۵	۰/۲۸۲	۰/۳	۰/۵۴

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

در جدول ۳ با توجه به اهمیت تاثیر سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی پاسخگویان به بازارهای ارزاق به بررسی تاثیر ابعاد سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی به بازار از طریق تحلیل رگرسیون اقدام شد و نتایج نشان می دهد که ابعاد ارتباطات همسایگی، مشارکت دراجتماع محلی و احساس امنیت و اعتماد بیشترین نقش را در تاثیر گذاری در پیاده روی پاسخگویان به بازارهای خرید داشته است. ضریب پیش بینی ابعاد فوق ۰.۳ می باشد.

نتیجه گیری و پیشنهاد

۱-نتایج تحقیق تاثیر مثبت و قوی سرمایه اجتماعی بر ترجیح پیاده روی پاسخگویان به بازارهای ارزاق شهرداری را نشان می دهد و با افزایش میزان سرمایه اجتماعی به خصوص در ابعاد محله ای، میزان پیاده روی به منظور مراجعه به بازارهای ارزاق نیز افزایش یافته است.

۲-همچنین رابطه بین نگرش به کیفیت پیاده رو ها با ترجیح پیاده روی به بازارهای ارزاق معنی دار و مثبت می باشد اما به نسبت سرمایه اجتماعی رابطه قوی نمی باشد. یعنی اگرچه نگرش و درک پاسخگویان از کیفیت پیاده رو ها در ترجیح آنها برای پیاده روی و مراجعه به بازار خرید نقش مهدی دارد اما برای افزایش تمایل شهروندان برای مراجعه به مراکز خرید، سرمایه اجتماعی عامل تاثیر گذارتری می باشد.

۳-در زمینه تاثیر ابعاد سرمایه اجتماعی مهمترین ابعاد تاثیر گذار بر ترجیح پیاده روی به بازارهای ارزاق، ابعاد ارتباطات همسایگی و مشارکت محلی و احساس امنیت و اعتماد می باشد. با توجه به اینکه سه بعد ذکر شده بیشتر در ارتباط با مشارکت محله ای در شهر شکل می گیرند این امر نشان دهنده تاثیر بسیار مهم شکل گیری روابط محله ای و گسترش مشارکتهای محله ای بر افزایش ترجیح پیاده روی به بازارهای ارزاق می باشد. می توان گفت مراجعه کنندگان به بازارهای خرید در محله و یا منطقه سکونت خود با گسترش مشارکت محله ای اقدام به پیاده روی به بازارهای خرید می کنند.

۴-اهمیت و نقش سرمایه اجتماعی و تاثیر آن بر کیفیت زندگی محله ای در تحقیقات دیگری نیز بررسی شده و نتایج آن نشان دهنده تاثیر سرمایه اجتماعی بر افزایش کیفیت زندگی ساکنان محله می باشد.

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

۵-به طور کلی می توان گفت سرمایه اجتماعی و نگرش به کیفیت پیاده رو ها عوامل تاثیر گذاری بر ترجیح پیاده روی مراجعان به بازارهای خرید می باشند و نقش سرمایه اجتماعی و ابعاد محله ای آن اهمیت بسیار زیادی دارند که باید در برنامه ریزی های شهری مورد توجه قرار گیرند.

۶-می توان گفت مدیریت شهری علاوه بر افزایش کیفیت پیاده رو ها باید برنامه های خود را برای افزایش سرمایه اجتماعی با تاکید بر مشارکت محله ای و با هدف پیاده روی به مراکز خرید محلی و منطقه ای گسترش دهد.

پیشنهادها

۱-برنامه ریزی برای افزایش سرمایه اجتماعی ساکنان محله از طریق افزایش مشارکت ساکنان در طرحهای محله و گسترش روابط آنها با یکدیگر

۲-تقویت امنیت در سطح محله ای و پیاده رو ها به خصوص برای بانوان به منظور افزایش نگرش مثبت آنها به پیاده مداری

۳-گسترش کیفیت پیاده رو ها، افزایش روشنایی پیاده روها در شب، جلوگیری از تجاوز به حریم پیاده رو ها توسط وسایل نقلیه شخصی به خصوص موتور، گسترش عرض پیاده روها و افزایش امکانات پیاده

۴-تقویت و توسعه بازارهای محلی با در نظر گرفتن هدف پیاده روی

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

منابع

احمدی ملیحه، حبیب فرح(۱۳۸۷)، توسعه پایدار شهری با تاکید بر حرکت پیاده در آسیا، علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۱۰، شماره ۳ (مسلسل ۳۸): ۱۳-۱

الوانی، محمد، علی شیروانی(۱۳۸۴)، سرمایه اجتماعی هسته اصلی توسعه، فصلنامه تدبیر، شماره ۱۴۷: ۲۲-۱۶

الوانی، محمد، علی شیروانی(۱۳۸۶)، سرمایه اجتماعی(مفاهیم، نظریات و کاربردها)، تهران، نشر مانی

تاجبخش، کریم، علی خاکباز، حمید پویان(۱۳۸۵)، رابطه سرمایه اجتماعی با اعتماد، دموکراسی و توسعه، تهران، نشر شیراز

خاک پور براتعلی، مافی عزت اله، باوان پوری علیرضا(۱۳۸۸)، نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محله ای (نمونه: کوی سجادیه مشهد)، جغرافیا و توسعه ناحیه ای، دوره ۷ ، شماره ۱۲: ۸۱-۵۵

رسولی سارا، رحیم دخت خرم سمیرا(۱۳۸۸)، ایجاد منظر شهری مطلوب در مسیرهای پیاده، معماری و شهرسازی آرمان شهر، دوره ۲ ، شماره ۳: ۱۱۲-۱۰۳

رضازاده راضیه، زبردست اسفندیار، لطیفی اسکویی لاله(۱۳۹۰)، سنجش ذهنی قابلیت پیاده مداری و مولفه های تاثیرگذار بر آن در محلات، مطالعه موردی: محله چیذر، مدیریت شهری، دوره ۹ ، شماره ۲۸: ۳۱۳-۲۹۷

سلطان حسینی محمد، پورسلطانی حسین، سلیمی مهدی، عمادی سارا(۱۳۹۰)، امکان سنجی قابلیت پیاده روی در فضای شهری بر پایه الگوهای توسعه پایدار و نو- شهرسازی (مطالعه موردی: محله سعادت آباد تهران)، پژوهش و برنامه ریزی شهری، دوره ۲ ، شماره ۴: ۵۶-۴۳

شاهیوندی احمد، قلعه نویی محمود(۱۳۹۲)، بررسی و تحلیل قابلیت پیاده مداری مسیرهای عابر پیاده شهر اصفهان، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی (علوم جغرافیایی)، دوره ۱۳ ، شماره ۳۱: ۹۱-۷۳

شفیعا محمدعلی، شفیعا سعید(۱۳۹۱)، بررسی رابطه توسعه پایدار اجتماعی و سرمایه اجتماعی نمونه: ساکنان محله غیررسمی شمیران نو، جامعه شناسی کاربردی، دوره ۲۳ ، شماره ۲ (پیاپی ۴۶): ۱۶۴-۱۳۹

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

صالحی امیری سیدرضا، قدمی محسن، بیگ زاده یوسف(۱۳۹۱)، طراحی و ارائه الگو جهت سنجش تاثیر سرمایه اجتماعی بر ابعاد توسعه پایدار، مدیریت بهره وری (فراسوی مدیریت)، دوره ۶ ، شماره ۲۳: ۳۷-۱۵

عباس زاده، محمد و همکاران(۱۳۹۱)، بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر سبک زندگی خودمراقبتی شهروندان، مطالعات توسعه ی اجتماعی-فرهنگی، دوره ی اول، شماره ی ۱: ۱۴۱-۱۱۹

علی اکبری اسماعیل، مدبر سیدجلال(۱۳۹۰)، چالش های مناسب سازی فضاهای پیاده شهری (مطالعه موردی: محور پیاده خیابان ولیعصر)، مطالعات مدیریت شهری، دوره ۳ ، شماره ۷: ۲۸-۱۵

غریبی، حسین، قلی زده زهرا، غریبی جواد(۱۳۸۹)، پیش بینی سرمایه اجتماعی دانش آموزان بر اساس زمینه های ارزشی، دوره دوم، شماره ۲: ۵۴-۱۳۵

فتحی نیا، محمد و رقیه حاج محمدیاری(۱۳۸۵)، سرمایه اجتماعی، عوامل ایجاد و نتایج تحقق ان در مجموعه مقالات همایش بررسی وضعیت فرهنگی اجتماعی شهر تهران، تهران: مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران

فیضی محمدجواد، رجبی آزیتا، حسینی یاسمن(۱۳۹۱)، بازشناخت جنبش پیاده مداری در پایداری فضاهای متراکم شهری، مدیریت شهری، دوره ۱۰ ، شماره ۳۰: ۱۹۳-۱۷۹

قربانی رسول، جام کسری محمد(۱۳۸۹)، جنبش پیاده گستری، رویکردی نو در احیا مراکز شهری؛ مورد مطالعه پیاده راه تربیت تبریز، مطالعات و پژوهش های شهری منطقه ای، دوره ۲ ، شماره ۶ : ۷۲-۵۵

مظفر فرهنگ، راست بین ساجد(۱۳۹۰)، مدلسازی و تحلیل جریان های حرکت پیاده در بافت های تاریخی با رویکرد احیا و پویایی اجتماعی (مطالعه موردی: محله جلفای اصفهان)، مرمت و معماری ایران (مرمت آثار و بافت های تاریخی فرهنگی)، دوره ۱ ، شماره ۲: ۵۲-۳۱

معینی سیدمحمدمهدی(۱۳۸۶)، رفتار عابر پیاده، در ارتباط با مکان های مسکونی و تجاری مطالعه موردی: منطقه ۶ شهرداری تهران ،هنرهای زیبا، شماره ۳۲: ۲۶-۱۵

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

موسوی میرنجف، قنبری حکیمه، اسماعیل زاده خالد(۱۳۹۱)، تحلیل فضایی رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار شهری (مورد: شهرهای استان آذربایجان غربی)، جغرافیا و توسعه ، دوره ۱۰ ، شماره پیاپی ۲۷: ۱۷-۱

نخستو مریم، سعیدی رضوانی نوید(۱۳۸۹)، عوامل موثر بر سرزندگی فضاهای شهری، خلق یک فضای شهری سرزنده با تکیه بر مفهوم «مرکز خرید پیاده»، فصلنامه هویت شهر، دوره ۴ ، شماره ۶: ۶۳-۷۴

نوغانی، محسن ، احمد رضا اصغرپور ماسوله، شیما صفا و مهدی کرمانی(۱۳۸۷)، کیفیت زندگی شهروندان و رابطه ی آن با سرمایه ی اجتماعی در شهر مشهد، مجله ی علوم اجتماعی دانشکده ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال پنجم: ۱۱۱-۱۴۰

Appleyard, Donald(۱۹۸۱);Livable Streets, Berkeley: University of California Press.

Bhuiyan, Shahjahan; Evers, Hans-Dieter. (2005), Social Capital and Sustainable Development:Theories and Concepts, Bonn : Department of Political and Cultural Change-University of Bonn

Boyle ,Edward J. & Mayo Research Institute (۲۰۱۰),the acting: social capital and sustainable development, This paper was published in the Forum for Social Economics, Mayo Research Institute, ۷۹-٦٤

Brambilla R & Longo G.,(1977), For Pedestrians Only. New York: Whitney Library of Design.

Gehl, Jan (۱۹۸۷); life Between Building: Using Public Space, New York: Van nor strand Reinhold.

Gemzoe, Lars and Gehl, Jan. (۲۰۰۶) The Copenhagen experience what the pedestrian wants, Ekim Tan Delft University of Technology photos.

Hass- Khao, C., (1993), Impact of pedestrianization and traffic calming on retailing: A Review of the evidence from Germany and UK, Transportation policy, Vol, ۱, Issue ۱, PP. .۲۳-۲۱

HassKlau, C (۱۹۹۰); the Pedestrian and City Traffic, London: Belhaven Press.

Kay, A. (۲۰۰۵), Social Capital, The Social Economy and Community Development, Oxford University Press and Community, Development Journal, Advance Access

Killerby Paul(۲۰۰۱), Social capital, participation and sustainable development: recent examples of inclusive consultation in New Zealand,A community-run ICT in St Albans, ۲۷-۱

Litman, Todd. (۲۰۱۲) Evaluating Non-Motorized Transportation Benefits and Costs, Victoria Transport Policy InstituteTransportation Research Record, ,pp. .۱۴۰-۱۳۴

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]

Lockwood, I, Stillings, T,. (1998), Traffic calming for crime reduction and neighborhood Revitalization, Inistitute of Transportation Engineers

Onyx, J., & Bullen, P. (2000), Sources of social capital. Social Capital and Public Policy in Australia , 105-134.

Pusharev, B.S & Zupon, J. M, (۱۹۷۵); Urban Space for Pedestrian, Cambridge, Mass,Mitpress.

Sander Thomas H. (۲۰۰۲),Social Capital and New Urbanism: Leading a Civic Horse to Water? National civic review, vol. ۹۱, no. ۳, ۲۳٤-۲۱۳

Shannon H. Rogers , Kevin H. Gardner, and Cynthia H. Carlson(2013), Social Capital and Walkability as Social Aspects of Sustainability, Sustainability, 5, 3473-3483

Simpson, B, J, (۱۹۸۸); City Center Planning and Transport, England, Van strand Vein bold.

[Downloaded from jpsd.hormozgan.ac.ir on 2026-11-21]